

Aleg. LXIII.

Sprawozdanie

komisyi drogowej nad przedłożeniem Wydziału krajowego co do kierunku drogi krajowej z Głogowa do Nadbrzezia.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą powziętą na posiedzeniu dnia 15. marca r. b. wysoki Sejm przekazał komisyi drogowej powyższe przedłożenie Wydziału krajowego.

Komisyja drogowa wywiązując się z danego jój polecenia, ma zaszczyt złożyć wysokiej Izbie następujące sprawozdanie.

Sprawa budowy drogi krajowej z Rzeszowa do Nadbrzezia już od roku 1868 prawie na każdej sesyi sejmowej była przedmiotem obrad, uchwał, odroczeń, poleceń dawanych Wydziałowi krajowemu, słowem najrozmaitsze przechodziła fazy. Ostatecznie na posiedzeniu 13. października 1874 r. został przez wysoki Sejm uchwalony projekt ustawy, uznającej drogę z Rzeszowa na Głogów, Nisko do Nadbrzezia za drogę krajową.

Ponieważ ustawa rzezona oznacza tylko dwie miejscowości to jest: Głogów i Nisko, przez które droga z Rzeszowa do Nadbrzezia ma być prowadzona, wszczął się przeto zacięty spór między stronami interesowanemi, czy od Głogowa do Niska ma iść trasa na Sokołów, czy na Ranizów. Spór ten nie nowy, datuje on się jeszcze od roku 1856, to jest od czasu, w którym ówczesne władze rządowe powzięły projekt budowy drogi w tamtej okolicy, a wybucha on zawsze w swojej pierwotnej postaci, ile razy ma zapaść w tej sprawie czy to postanowienie wysokiego Sejmu, czy też już mają się rozpocząć roboty około budowy drogi, jak to miało miejsce w roku zeszłym.

Głównym obrońcą kierunku drogi na Ranizów jest Wydział Rady powiatowej kolbuszowskiej, a także niektóre gminy i obszary dworskie, przez których terytoryum droga przechodzićby mogła.

Stronnicy kierunku na Sokołów, liczniejszy daleko stanowią zastęp, składają go: Wydziały powiatowe rzeszowski i niżański, reprezentacye miast Rzeszowa i Sokołowa, oraz wszystkie interesowane gminy i obszary dworskie, których liczba jest daleko znaczniejsza, jak świadczą liczne petycye wniesione do wysokiego Sejmu.

Zwolennicy kierunku na Sokołów żądają nadto, aby wysoki Sejm zmienił ustawę z 13. października 1874 o tyle, iżby droga krajowa z Rzeszowa prowadziła nie na Głogów, ale wprost krótszą linią na Trzebowisko, Jasionkę, Stobierne do Sokołowa.

Obydwie strony sporne nie szczędzą zabiegów i trudów, dat statystycznych, map, wykazów, obszernych memoriałów, które w formie petycyi wchodzą do Sejmu, a nawet ofiar pieniężnych, byle tylko uzyskać kierunek drogi więcej odpowiedni swoim interesom miejscowym.

Wobec tak obfitego materiału, jak również jasnego i wyczerpującego sprawozdania Wydziału krajowego (do L. W. 5323/76) zadanie komisji było znacznie ułatwione. Obowiązkiem jej było obeznać się dokładnie ze stanem rzeczy, ocenić bezstronnie argumenta i cyfry, na których się opierają strony sporne; co do pewnych szczegółów zasięgnąć wyjaśnień od posłów reprezentujących tamtą okolicę i wnioski swoje oparte na takich danych przedstawić wysokiemu Sejmowi, który ostatecznym orzeczeniem w tej sprawie zakończy spór długoletni, prowadzony przez interesowanych.

Badając tę sprawę, komisja drogowa przyszła do przekonania, że ostateczną przyczyną dzisiejszego sporu i żądania kierunku drogi na Ranizów jest ta okoliczność, że wysoki Sejm wyłącznie ze względów oszczędności uchwałą z 13. października 1874 odstąpił od kierunku, jaki proponował Wydział krajowy w sprawozdaniu swoim z 6. listopada 1872, aby z Rzeszowa prowadzić drogę w linii prostej na Jasionkę, Stobierną do Sokołowa i przyjął kierunek na Głogów, a to z tego powodu, że od Rzeszowa do Głogowa istnieje droga powiatowa, tym więc sposobem przestrzeń mająca się na nowo budować, zmniejszyłaby się niemal o milę. Gdyby bowiem zapadła była decyzja, że droga ma być prowadzona pierwotną prostą trasą na Jasionkę, Stobierną do Sokołowa, o Ranizowie nie mogłoby być mowy.

W każdym jednak razie kierunek na Sokołów winien mieć pierwszeństwo przed kierunkiem na Ranizów z tego powodu, że pod względem handlu, przemysłu, produkcji, ludności i kultury, w ogóle okolica Sokołowa przewyższa znacznie okolice Ranizowa.

I dziś zresztą, kiedy i tu i tam nie ma jeszcze drogi bitej, cały ruch handlowy i osobowy od Wisły do kolei w Rzeszowie i napowrót odbywa się na Sokołów a nie na Ranizów. Takie więc bezpotrzebne i niczem nieusprawiedliwione zbaczanie od naturalnej linii handlowej, byłoby wprost przeciwne interesom ekonomicznym kraju i zapoznaniem potrzeb więcej ogólnych dla uczynienia zadość wymogom, chociażby i uzasadnionym częściowo, zawsze jednak tylko czysto lokalny interes na celu mającym. Pod względem technicznym także, jak to wykazuje sprawozdanie Wydziału krajowego, trasa na Sokołów zasługuje na uwzględnienie, koszt budowy bowiem obliczony wykazuje o 34% mniejszy wydatek, co ma także ważne motywa za sobą. Również dobrowolne ofiary gmin, obywateli miejscowych i Rady powiat. nizańskiego tak znacznie przewyższające oferty interesowanych na trasie ranizowskiej wskazują dowodnie, że kierunek na Sokołów jest słusznie broniony i polecany przez Wydział krajowy jako jedynie możliwy i potrzebie odpowiedni.

Co do pytania zatem, czy na Sokołów czy na Ranizów, winna być prowadzona droga z Rzeszowa do Niska, komisja drogowa zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego oświadcza się za Sokołowem.

Badając dokładnie całą tę sprawę komisja wzięła także pod ścisłą rozważę dalsze żądania Wydziałów, Rad powiatowych Rzeszowskiego i Nizańskiego, reprezentacji miejskich Rzeszowa i Sokołowa, oraz licznych gmin i obszarów dworskich, co do kierunku drogi z Rzeszowa do Sokołowa. Zaprzeczyć się nie da, że kierunek pierwotnie proponowany przez Wydział krajowy, a to na Jasionkę, Stobierną jest najprostszym i najracjonalniejszym.

Długość drogi z Rzeszowa do Sokołowa wynosi tedy około 3 mil, kiedy na Głogów wynosi 4 mile. Niepotrzebne to zboczenie utrudniać musi ruch handlowy tworząc dłuższą drogę po linii łamaniej, a opuszczając linię prostą.

Wyżej wymienione więc powiaty żądają, aby Wysoki Sejm zmienił ustawę z 13 października 1874 i orzekł, że nie na Głogów, ale wprost na Jasionkę, Stobierną ma być prowadzona droga do Sokołowa.

Sam rzut oka na mapę wystarcza, aby się przekonać, że domaganie się tej zmiany nie jest bez podstawy. Jaka jednak byłaby różnica kosztów tej budowy od sumy potrzebnej, jeśliby droga poszła w kierunku na Głogów, komisya dzisiaj orzec nie może, nie mając kosztorysów i planów szczegółowych.

Wydział krajowy bowiem mając sobie wskazany uchwałą z 13 października 1874. Głogów jako punkt, przez który droga ma być prowadzona nie miał powodu przedsiębrać badań i sporządzać kosztorysów na Jasionkę i Stobiernę.

Gdyby takowe jednak były wypracowane i gdyby cyfry kosztów i obliczenie podane przez proszące powiaty, okazały się prawdziwe, komisya nie wahałaby się przedstawić wysokiemu Sejmowi wniosku tej treści, aby zmienić ustawę z 13 października 1874. o tyle, że nie na Głogów lecz na Jasionkę, Stobiernę ma być prowadzona droga krajowa.

A ponieważ komisya nie może dzisiaj oznaczyć różnicy kosztów, przeto z powzięciem ostatecznego orzeczenia co do tego szczegółu należy się wstrzymać do czasu, w którym różnica kosztów budowy, tych dwóch możliwych kierunków będzie mogła być wykazana.

Komisya jest przekonana, że w każdym razie kierunek ten zasługuje na bliższe zbadanie, a to tém więcej, że mieszkańcy tej okolicy deklarują przyczyniać się znacznymi datkami do kosztów budowy, jeśli takowa zostanie przez wysoki Sejm przyzwolona.

W załatwieniu spraw w niniejszém sprawozdaniu przedstawionych, komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- a) Droga krajowa z Niska do Rzeszowa ma być budowana w kierunku na Sokołów.
- b) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji przedłożył Sejmowi kosztorys budowy drogi z Nienadówki na Stobiernę, Jasionkę do Rzeszowa.

W razie przyjęcia wniosku b) komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

- c) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w roku bieżącym budowę drogi krajowej Rzeszowsko-Nadbrzeziańskiej wykonywał wyłącznie na przestrzeni między Niskiem a Nienadówką.

Sprawozdaniem niniejszém uważać należy za załatwione petycye do L. 77, 102, 112, 113, 97, 196, 132, 241.

Lwów dnia 28 marca 1876.

Przewodniczący:
Gross.

Sprawozdawca:
J. Męciński.

